

Lukas Macher tollából a Berliini Filharmonikusok „Magazin”-jában (2004 november/december) olvasható beszámoló. Egy interjú során így nyilatkozik: „Nagyon hálás vagyok azért, hogy én ott olyan gyorsan talajt fogtam és komolyan vettem.” Egyébként bevallotta, hogy ezt az időszakot megelőzően, mint iskolai tanuló, soha nem ment el a Filharmonikusok hangversenyére.

Nagyon aktív és amellet sikeres volt Sabine Hübner is a Drezdai Filharmonikusoknál. Mint drezdai lakos, egy ifjúsági zenekarban szerzett tapasztalattal és a 9. osztály folyamán kéthetes filharmoniai üze-mi gyakorlattal a háta mögött, a kulturális FSJ során főleg az ifjúsági munkában vett részt. Nemcsak a zenekar egyes muzsikusait vagy csoportjait kísérte el iskolalátogatásuk során, hanem önállóan is elment az osztályokba egy koncert- vagy egy próbálátogatás előkészítésére. A Filharmonikusokkal még ma is kapcsolatot tart, holott már az egyetemen biológia tanulmányokat folytat. („Nem vagyok muzsikos alkat, már csupán a stressz faktort tekintve sem”) Sabine Hübner önálló körkérdést fogalmazott meg a fiatalok kulturális érdeklődésére vonatkozólag, amit 8 iskolába juttatott el. A válaszokat gondosan kiértékelte. Az eredmények értékes útbaigazítást jelenthetnek a fiataloknak szóló programok megtervezésénél, nemcsak a zenekaroknál. Egy FSJ kollegával közösen megtervezett és létrehozott egy filmet iskolásoknak a Drezdai Filharmonikusok

próbáin tett látogatásáról, ahol a gyerekek bent ülhetnek a zenekarban, és a próba előtt és után a muzsikussal, a karmesterrel beszélgethettek, kérdéseket tehetek fel nekik. Ez a dokumentáció a zenekari irodán DVD formájában diákok és tanárok számára információként, hasonló események előkészítésére rendelkezésre áll. Aki ma az interneten a www.dresdnerphilharmonie.de honlapot megkeresi, az ifjúsági eseményeket a jogilag védett „freakquency” link alatt találja; szerzője: Sabine Hübner.

Első mérleg: minőségi pecsét esedékes

Mindezek a nyilatkozatok és beszámolók arra utalnak, hogy a kulturális FSJ minden résztvevő számára hasznos intézmény, és az eddig csatlakozott zenekarok szempontjából nézve kielégítően vagy kiválóan működik. Emellett nem meglepő, hogy mind a fiataloknál, mind a zenekaroknál annál nagyobb a megelégedettség és a siker, minél több támogatást élveznek a fiatalok, önállóságuk és a feladatok iránti felelősségérzetük mellett, a zenekari üzemben. Fontosnak tűnik, hogy az „egyévesek” átfogó képet nyernek a zenekari élet struktúrájáról, és saját tevékenységüket a művészek és egyéb munkatársak feladataival összefüggően fejthetik ki. Nyilvánvalóan nem véletlen, hogy a zenekaroknál kikötött önkéntesek elsősorban gyerek- vagy ifjúsági programokkal foglalkoznak. Ennek oka, hogy ők maguk is alig nőttek ki a célcso-

portból, és a zenekar kínálatát is ebből a perspektívából nézik. Másrészt a gyerek-ifjúsági- és családi koncertek a legtöbb zenekarnál még fiatal és felfedezetlen területnek számítanak, ahol ifjú kreativitásra éppen olyan szükség van, mint az olyan innováció iránti érzékre, amit közvetlenül a célcsoport érdeklődése és igénye, és nem egy már előre megtervezett trend irányít.

Mind a nagy, mind a kis zenekarok intenzitásainak, igazgatóinak és gazdasági vezetőinek felhívják a figyelmét, hogy csatlakozzanak a programhoz, és jelentkezzenek önkénteseket befogadó intézménynek. Bizonyára vannak problematikus esetek, amik különböző okokra és előidézőkre vezethetők vissza. A zenekarban a konfliktus-szint ezáltal csak jelentéktelenül emelkedik, hiszen csupán egy „próbaévről” van szó, egy fiatal ember önkéntes próbaévről, aki a zenekari összhangzást nem csökkenti, de akinek a nyitottságára és erő kifejtésére számítani lehet. Apropó erő kifejtés: a befogadó intézmények hozzájárulása a költségekhez havonta 300–430 euróig terjed (egy-egy szövetségi államokban eltérő összeg), a fiatalok 280 eurót kapnak szociális és betegségbiztosítással kiegészítve.

A kulturális önkéntes munkánál is egyszerűen az adok-kapok kiegyensúlyozottságáról van szó.

(*Das Orchester* 2005/2 – Köszönjük a közlés jogát)

Egy világjáró magyar fuvolista a császárvárosból

Varga Fruzsina rendszeresen játszik a Bécsi Filharmonikusokkal

„Nálunk nem hivatás, hanem életforma a zenélés, s ennek a zenekarnak olyan különleges a milliója, amely egyetlen más együtteséhez sem hasonlítható” – így összegzi tapasztalatait a Bécsi Filharmonikusokról a fiatal magyar fuvolaművész, aki gyakori résztvevője operaelőadásainak, hangversenyeknek. Varga Fruzsina elég nagy összehasonlítási alappal rendelkezik, hiszen az utóbbi években – szabadúszó muzsikusként – a világ számos zenekarával koncertezhetett már. Az évvégét például Indiában töltötte, a Bayerische Staatsorchester turnéján, amelynek Zubin Mehta volt a vezetődirigense, de január 12-én a budapesti közönség is találkozhat vele, hiszen a Magyar Rádió Márványtermében Gulyás Mártával ad hangversenyt. A fuvolaművésznő egyébként szívesen játszana többet itthon, mert néha már kissé megviseli ez a folytonos bőrröndlakó élet.

– Mikor játszott először együtt a Bécsi Filharmonikusokkal, s hogyan sikerült be-kerülnie az együttesbe?

– Két esztendővel ezelőtt, s rögtön két vendégszereplésre utaztam az együttesrel, a turnék során többek között Londonban, Párizsban, Amszterdamban, Koppenhágában

és Hamburgban adtunk koncertet. A Bécsi Filharmonikusokhoz valóban még kiegészítőként is szinte lehetetlen bejutni, elég zárt közösséget alkotnak, s először mindig a zenekar tagjainak növendékei közül válogatnak. Rám is így esett a választás, hiszen a grazi főiskolára jártam, mert felvételt nyer-

tem az együttes szólófuvolásának, Prof. Dieter Flurnak az osztályába. Ő roppant intelligens, elképesztő zenei képzettséggel rendelkező művész, nagyon sokat tanultam tőle. Egyébként már ez a vendégszereplés is hihetetlen élményt jelentett számomra, ez az együttes ugyanis valóban egy teljesen

Varga Fruzsina Zubin Mehtával

különálló világ, semmilyen más társasághoz sem hasonlítható. Muzsikusainak nem hivatás, hanem életforma a zenélés, s reggeltől éjszakáig szinte csak a muzsikáról szól minden pillanatuk. Sokkal-sokkal többet dolgoznak, mint más zenekarok tagjai, hiszen az operaházban is ők muzsikálnak estéről estére, de emellett valahogy a tanításra és az egyéb fellépésekre is tudnak időt szakítani. Ennek a folytonos együttlétnek, állandó munkának pedig elképesztő együttes játék, összecsiszolt hangzás az eredménye. Káprázatos, ahogyan együtt muzsikálnak!

– Hogyan fogadta az első próbán az együttes?

– Rettentő ideges voltam, de mindenki nagyon kedves volt velem. A Filharmonikusok kissé távolságtartóak, de talpig úriemberek, s azt, aki jól játszik, s betartja az együttes írott, valamint íratlan szabályait, szeretettel és tisztelettel fogadják. S bár az egész fúvós karban csak férfiak játszanak, s nincs a szólamban állandó női tag, azért a gyengébbik nem aránya a zenekaron belül már egyre nagyobb. Én pedig azt tapasztaltam, hogy ennyire jó muzsikussal valahogy könnyebb játszani, egyszerűbb beilleszkedni közéjük, mint egy gyengébb együttesbe. S ugyanolyan magas szinten játsszák az operaelőadásokat, mint a hangversenyeket. Rettentő gyorsan reagálnak mindenre, pillanatok alatt állnak át a megfelelő stílusra. Egyébként náluk az is nagyon érdekes, hogy tudomásom szerint a világon az egyetlen a Wiener Staatsoper, amelynek a színpadi zenekara egy teljesen különálló együttes. Az első vendégszereplés óta A varázsfuvolásban, s Enescu Oedipusában is játszhattam már a dalszínházban, legutóbb, 2005. novemberében pedig ismét a Toscába hívtak kisérti. Közös koncertből is akad jó néhány, kiemelkedik közülük Mahler IX. szimfóniája, amelyet Bernard Haitink vezényelt. Ez valóban különleges produkció volt, sokan a zenekarból is emlegették, hogy még számukra is mennyire varázslatos élményt jelentett. De szintén fe-

lejthetetlen az a hangverseny, amelyen Daniel Barenboim dirigálta a társulatot... Ennél a zenekarnál tényleg nem lehet jobbat találni a világon!

– A Bécsiek mellett milyen együttesekben muzsikál még?

– A Bayerische Staatsoperrel, a Bayerische Kammerphilharmonie-val, a Münchener Kammerorchesterrel, a Bayerische Rundfunkkal, a Klangverwaltung zenekarral és számos kamaraegyüttesrel is pódiumra lépek. A szabadúszásom története egyébként Grazig nyúlik vissza. A Zeneakadémia elvégzését követően, ahol Pröhle Henrik volt a tanárom és Adorján András osztályába szereztem mesterdiplomát, a müncheni főiskolára nyertem felvételt. Ezt követően kaptam ösztöndíjat a Bayerische Staatsorchester orchesterakademie-jára. Ennek a német iskolának ugyanis éppen az a lényege, hogy olyan képzés nyújtson, amelynek segítségével a fiatal muzsikuskok zenekari rutint szereznek, könnyebben tudnak elhelyezkedni, és képessé válnak arra, hogy stabil állást, fix helyet szerezzenek maguknak. Közben nekem is sikerült elhelyezkednem a Grazi Operaházban, de csak egy esztendő töltöttem a társulatnál. Kiderült ugyanis, ez az állás nem igazán az én habitusomnak, muzsikusi karakteremnek való. Ekkor kezdtem el különböző felkéréseket vállalni, s egy esztendeje élek szabadúszó muzsikusként. Bécsből járom a világot...

– Nem rossz, hogy állandóan újabb és újabb együttesekbe kell beilleszkednie?

– Én ezt nagyon élvezem, éppen az benne a legizgalmasabb, hogy folyton más és más zenei közeg vesz körül! S eddig mindig mindenütt nagyon kedvesek voltak velem, egyik zenekarnál sem szereztem még negatív tapasztalatokat. A szabadúszásban inkább az a rossz, hogy az ember nehezebben tudja beosztani az idejét. Nem könnyű megfelelően építeni a saját repertoárt és rendszeresen gyakorolni, miközben állandóan úton van. De persze, ezektől a kihívásoktól fejlődik az ember... Sajnos egyébként egyre inkább azt látom, hogy ez lesz a jövő útja. A német zenekarok közül egyre többen kezdik megszüntetni a végleges szerződéseket. Ott is egyre csökken a kultúrára fordítható összeg nagysága, s ez mindenütt érzékelteti a hatását. A stabil státuszokat pedig egyre nehezebb megkapni, már nem számít, hogy ki hol végzett, milyen versenyeket nyert meg. Lehet, hogy valaki kiválóan játszik a próbajátékon, a döntésnél

azonban más szempontok is szerepet játszanak... Egyelőre azonban szeretem ezt az állandó vándoréletet, egy-két évig mindez működhet így, bár néha már kicsit fáraszt, hogy egy bőrrönd jelenti az otthonomat. Annak is örülnék, ha többször szerepelhetnék Magyarországon, hiszen korábban hét esztendőn keresztül rendszeresen játszottam a Budapesti Fesztiválzenekarban, s ott sajtótíthattam el az együttes játék titkait... Szóval, sokat hezitálok azon, hogy hogyan tovább. Talán a megoldás egy olyan fix hely lenne, amely mellett azért utazgatni is lehet... S bár nagyon boldoggá tesz ez a márványtermi hangverseny, megtisztelő, hogy Gulyás Márta, aki a diplomakoncertemen is játszott, szívesen muzsikál velem, azért a szólistapálya sem vonz. Sőt, akár még az is elképzelhető, hogy néhány év elteltével a tanítás lesz életemben a főszerep.

– Akkor követi a családi hagyományokat, hiszen édesapja, Varga György a Rácz Aladár Zeneiskola igazgatója, és édesanyja pedig az első fuvolatanára volt. Ezek szerint gyerekként semmi sem mentette meg a zenetanulástól?

– Soha, még csak szóban sem ösztönöztek arra, hogy fuvolista legyek, meghagyták a döntést nekem. Én akartam ezen a hangszeren tanulni. Neki is kezdtem a fuvolásnak, de aztán gyerekként volt egy olyan időszakom, amikor úgy tűnt, ebből a zenész pályából semmi komoly sem lesz, ugyanis rettentően lusta voltam. A szüleim akkor sem noszogattak, nem akartak belőlem mindenáron muzsikust nevelni. Amikor viszont kicsit idősebb lettem, valahogy egyre lelkesebbé váltam, s a zeneakadémiai tanulmányok mellett is igyekeztem összegyűjteni azokat a fuvolásokat, akikről úgy véltem, számos dolgot el lehetek. Most pedig már úgy érzem, az összes nehézsége ellenére boldoggá tesz ez a hivatás. A szüleim nagyon büszkék arra, hogy járom a világot, s különleges zenekarokkal, neves karmesterekkel muzsikálhatok együtt.

– Van olyan együttes, amellyel nagyon szívesen játszana?

– Kvalitásban jobbat, mint a Bécsi Filharmonikusok, szerintem nem találni, de azért számos társulat van, amelyben boldogan muzsikálnék, hiszen nagyon sok a jó zenekar. S emellett annak is nagyon örülök, hogy rendszeresen játszhatok kamarae-
gyüttesekben is, hiszen egy muzsikusknak az az ajándék, ha minél többféle műfajban kipróbálhatja magát!

R. Zs.